

ДОКЛАД
ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА
СРЕДА НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ V-A ГЪРЦИЯ - БЪЛГАРИЯ 2014-2020 г.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020 е с общ бюджет от 130 262 836,00 евро. На територията на България Програмата обхваща областите Благоевград, Смолян, Кърджали и Хасково. По програмата са приети следните Приоритетни оси (ПО) и специфични цели (СЦ):

- Приоритетна ос 1 „*Конкурентен и иновативен трансграничен регион*“
 - Специфична цел 1.1. Подобряване на системите за подпомагане на стартиращи и съществуващи малки и средни предприятия, фокусирани върху трансграничното сътрудничество
 - Специфична цел 1.2. Разширяване на трансгранични икономически дейности, иновации и икономически обмен
- Приоритетна ос 2 „*Устойчив и приспособим към климата трансграничен регион*“
 - Специфична цел 2.1. Намаляване на последици от бедствия
 - Специфична цел 2.2. Валоризирана на културно и природно наследство в трансграничния регион
 - Специфична цел 2.3. Подобряване на ефективността на дейностите по опазване на биологичното разнообразие
 - Специфична цел 2.4. Подобряване на управлението на водите и почвите
- Приоритетна ос 3 „*Трансграничен регион с подобрена взаимосвързаност*“
 - Специфична цел 3.1. Подобряване на достъпността на трансграничния регион
- Приоритетна ос 4 „*Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване*“
 - Специфична цел 4.1. Подобряване достъпа до първична и спешна медицинска помощ (при изолирани и бедни общности) в трансграничната област
 - Специфична цел 4.2. Разширяване на социалното предприемачество в трансграничната област
- Приоритетна ос 5 „*Техническа помощ*“

Управляващ орган на програмата (УО) е Министерство на развитието и инвестициите на Гърция, подпомаган от *Съвместен секретариат*, отговарящ за оперативното изпълнение на програмата и осъществяващ мониторинг на проектно ниво.

За *Национален орган от страна на България* е определена Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ към МРРБ.

Времевият обхват на програмата е 01.01.2014 г. – 31.12.2023 г.

Настоящият доклад за наблюдение и контрол е изготвен в съответствие с:

- Становище по екологична оценка (ЕО) № 1-1/2015 г. на Министерство на околната среда и водите (МОСВ);
- Доклад за екологична оценка (ЕО) на Програма ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020 г.;
- Директива 2001/42/ЕО относно оценката на въздействие на някои планове и програми върху околната среда (Директива за СЕО);

Приложимо законодателство на Република България:

- Закон за опазване на околната среда;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО);

Управляващия орган, в качеството си на ВЪЗЛОЖИТЕЛ на разработването на Програмата и на Доклада за екологична оценка, отговоря за наблюдението и контрола на въздействията върху околната среда при прилагането на програмата, като за целта се отчитат част от програмните индикатори, отбелязани в т. 8.3 от Доклада за ЕО. Напредъкът в изпълнението на програмните индикатори (в т. ч. и отнасящите се до околната среда) се представя в годишните доклади за изпълнение на програмата, изготвяни от УО на база осъществения от Съвместния секретариат мониторинг на проектно ниво. Националният орган - дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“, няма правомощия и функции по мониторинг както на проектно, така и на програмно ниво. В тази връзка, при разработване на настоящият *Доклад за наблюдение и контрол на въздействието на Програмата върху околната среда* са използвани данни от годишните доклади за изпълнение на Програмата за периода 2016-2021г., достъпни на страницата на Програмата (<http://www.greece-bulgaria.eu/com/16 Programme-main-documents>); данните са представени по години, както и кумулативни стойности от началото на изпълнение на програмата до края на 2021 г.

Напредъкът в изпълнението на екологичните индикатори е представен в таблицата по-долу:

Наименование на индикатора	Мерна единица	Базова стойност 2014	Целева стойност 2023	Напредък в изпълнението на екологичните индикатори						Кумулативни стойности към края на 2021 г.
				2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	
R0203: Брой международни райони на речни басейни със съвместно координирани планове за управление на риска от наводнения в съответствие с Директива 2007/60/ЕО	брой	0	3	0	0	0	0	0	0	Към края на 2021 г все още са в изпълнение два стратегически проекта допринасящи за изпълнение на този индикатор.
CO20: Предотвратяване и управление на риска: Население, възползващо се от мерките за защита от наводнения	брой население	0	747 000	0	0	0	206 140	206 140	0	412 280 В края на 2021 г. постигнато 55,19% изпълнение на стойността
R0204: Годишни туристически нощувки в места за настаняване	мил иона евро	5,80	7,40	0	0	0	7,90	0	0	7,90 Според проучване на външни експерти (финализирано през второто полугодие на 2021 г.) <i>Годишните туристически нощувки в местата за</i>

Наименование на индикатора	Мерна единица	Базова стойност 2014	Целева стойност 2023	Напредък в изпълнението на екологичните индикатори						Кумулативни стойности към края на 2021 г.
				2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	
										настаняване са достигнали стойност 7,9 милиона евро (по данни от 2019 г.). Броят значително надвишава целевата стойност, определена от Програмата, но следва да се отбележи, че конкретният индикатор се очаква да демонстрира значителна нестабилност за оставащия програмен период, като резултат от значими външни фактори (включително пандемичната криза и неочакваната инфлация на цените на петрола). Окончателното въздействие на проектите ще бъде оценено след приключване на програмата.
00202: Брой рехабилитирани / защитени културни и/или природни обекти	брой	0	16	0	0	0	2	2	1	5 В края на 2021 г. е постигнато над 25 % изпълнение.
CO09: Увеличаване на очаквания брой посещения на подкрепени обекти на културно или природно наследство	брой	0	140 000	0	0	0	2 111	6 326	23 752	32 189.00 В края на 2021 г. целевата стойност е постигната малко над 20%. Очевидно е, че продължаващата пандемична криза е изиграла основна роля за това представяне. Въпреки това

Наименование на индикатора	Мерна единица	Базова стойност 2014	Целева стойност 2023	Напредък в изпълнението на екологичните индикатори						Кумулативни стойности към края на 2021 г.
				2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	
										се очаква целевата стойност да бъде постигната до края на програмния период.
R0205: % от територии по Натура, отчитащи отлична или добра степен на опазване	%	54,00	60	0	0	0	79,00	0	0	79,00 Според проучване на наети от УО външни експерти (финализирано през второто полугодие на 2021 г.) процентът на териториите по Натура, отчитащи отлична или добра степен на опазване, е 79% (по данни за 2019 г.). Процентът значително надвишава целевата стойност, определена от Програмата, като окончателното въздействие на проектите ще бъде оценено при нейното приключване.
CO23: Площ на местообитания, подкрепена за постигане на по-добър природозащитен статус	хект ари	0	356 000	0	0	9 287,15	18 600	77970,40	65 270,65	171 129,20 В края на 2021 г. целевата стойност е постигната на 48,07%
R0206: % от повърхностните води / тела с постигнат добър екологичен статус	%	43,88 %	55,00%	0	0	0	59%	0	0	Според проучване на външни експерти (финализирано през второто полугодие на 2021 г.) процентът на повърхностните води / тела с постигнат добър екологичен статус е 59% (по

Наименование на индикатора	Мерна единица	Базова стойност 2014	Целева стойност 2023	Напредък в изпълнението на екологичните индикатори						Кумулативни стойности към края на 2021 г.
				2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	
										данни за 2019 г.). Процентът значително надвишава целевата стойност, определена от Програмата, като окончателното въздействие на проектите ще бъде оценено при нейното приключване.
O0203: Повърхностни водни ресурси под съвместен мониторинг	hm ³	0	7 500	0	0	0	0	68	2 392	2 460 В края на 2021 г. целевата стойност е постигната на 32,8%
Легенда:										
O0.../CO0.... – Общи и специфични индикатори за продукт										
R0.... – Индикатори за резултат										
<i>Всички резултати се отнасят за цялата програмна територия и за двете партниращи държави. Напредъка по даден проект се отчита цялостно от водещия партньор, съгласно заложените в апликационната форма дейности и резултати, като <u>не</u> се изготвя отделна информация за всеки партньор и/или държава.</i>										

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Основна цел при изпълнение на Програмата - *Устойчивото развитие на трансграничния регион*, в т.ч. и мерките за опазване на околната среда са част от задължителните критерии при оценката на всички проектни предложения. В насоките за кандидатстване е подчертано, че проектните предложения следва да са в съответствие с националното и европейското законодателство, в т.ч., Закона за опазване на околната среда, Закона за водите, Директивите за местообитанията и птиците и др. Проектите в рамките на инвестиционни приоритети (ИП), 5b, 6c, 6d и 6f поставят специален акцент върху мерките за опазване на околната среда, ефективно използване на ресурсите, смекчаването на въздействието върху изменението на климата, опазване на биоразнообразието и екосистемите, устойчивостта при бедствия, предотвратяването и управлението на риска. По-конкретно, проектите по инвестиционен приоритет „6c“ се фокусират върху цели като възстановяване и популяризиране на културни обекти, места от особен екологичен интерес (напр. пещерни паркове) и музеи; проектите по инвестиционен приоритет „6d“ включват дейности за опазване на зони от Натура 2000, опазване на местната флора и фауна с особен акцент върху уязвимите видове и местообитания и повишаване на обществената информираност и съзнание в тази сфера; проектите по инвестиционен приоритет „6f“ включват дейности за подобряване на преработката на водните ресурси и модернизиране на водоразпределителните и канализационни мрежи за градско ползване.

Общият бюджет на проектите в областта на околната среда надхвърля 56 млн. евро. По отношение на специфични цели разпределението е следното:

- СЦ 2.1 – ИП 5b (Насърчаване на инвестиции, предназначени за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия) - два стратегически проекта (с акроними FLOODGUARD и FLOOD PROTECTION) с общ бюджет около 17,7 млн. евро са договорени, изпълнението на които продължава.
- СЦ 2.2 (по ИП 6c Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културното наследство) - двадесет и един проекта с общ бюджет малко над 23 млн. евро са договорени, като 4 са приключили към 31.12.2021 г., в т.ч. проекти с акроними: BORDERLESS CULTURE 1871; DIONYSOS 1952; CHIC 1983 и Destinations for all 1842.

- СЦ 2.3 (ИП 6d Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и почвите и насърчаване на екосистемните услуги, включително чрез "Натура 2000" и екологосъобразните инфраструктури) - договорени са дванадесет проекта с общ бюджет около 12,5 млн. евро , от които 3 са завършени към 31.12.2021 г., в т.ч. проекти с акроними: Fire Detection 1776; WILD LIFE FOR EVER 1918 и VineSOS 1829.
- СЦ 2.4 (ИП 6f Насърчаване на иновативни технологии с цел подобряване на защитата на околната среда и ефективното използване на ресурсите в сферата на отпадъците, водите и по отношение на почвата или за намаляване на замърсяването на въздуха) - пет проекта с общ бюджет от 4 498 513 евро са договорени, от които 3 са финализирани към 31.12.2021 г. , в т.ч. проекти с акроними: LYSIS - 1685; WATER RESCUE - 1739 и Aqua-lity - 1820. .

Поради значителния принос и фундаментално значение за опазване на околната среда в трансграничния район на Програмата, следва да се обърне по-голямо внимание на двата стратегически проекта, изпълнявани по СЦ 2.1 - FLOODGUARD и FLOOD PROTECTION. *Стратегическият проект FLOODGUARD* - с общ бюджет 4 482 557 евро, цели разработване на мерки за постигането на координирани действия на властите за осигуряване на ефективна, интегрирана съвместна координация и реагиране при рисковете от наводнения в трансграничната зона. Целите се постигат чрез изграждане на съвместен обучителен център за подготовка на професионални отряди, провеждане на съвместни обучения и доставка на специализирано оборудване за действия в случай на наводнения, в т.ч., спасително оборудване и високо проходими оперативно-щабни автомобили, както и доставка на компютърно оборудване и софтуер за симулация на наводнения и практическа подготовка на отговорните служители на ГД ПБЗН за реагиране при рискови ситуации. Партньори от българска страна са Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (МВР), Източнобеломорска и Западнбеломорска басейнови дирекции (МОСВ), НИМХ-БАН и Областна администрация Благоевград. *Стратегическият проект FLOOD PROTECTION* – с общ бюджет 13 195 122 евро, подкрепя мерки, насочени към оперативно справяне с риска от наводнения в трансграничния регион в басейните на реките Струма, Места, Арда и Марица. По проекта са предвидени поредица от подобряващи инфраструктурата интервенции както и доставка на оборудване за защита от наводнения. Към края на 2021 г. планираните строителни дейности по укрепване на речни корита с повишена опасност от наводнения са завършени.

Партньори от българска страна областните администрации на Смолян, Благоевград, Кърджали и Хасково.

През 2019 г. Управляващият орган възложи извършването на междинна оценка за изпълнението на Програмата от независими външни оценители в съответствие с разпоредбите, на чл. 54 и чл. 56 от Регламент (ЕС) № 1303/2013. Оценката е за периода от началото на изпълнението на Програмата до 31.12.2018 г. и включва следните изводи, отнасящи се до мерки, свързани с опазване на околната среда:

- Логиката на интервенцията на Програмата съответства на екологичните нужди на трансграничния регион.
- За разглеждания период (края на 2018 г.) е договорена обща сума от 98 971 465 евро, в т.ч., 56 762 432,73 евро за проекти, имащи отношение към опазване на околната среда. Нивото на договорената сума се счита за задоволително.
- Като цяло напредъкът в изпълнението на Програмата се счита за задоволителен по отношение на изпълнението на проектите, в т.ч., проектите, изпълняващи мерки по опазване на околната среда. Преценява се, че Програмата ще има положителен принос към опазване на околната среда в трансграничната зона, отговаряйки на специфичните нужди на населението, подкрепяйки местното развитие и премахвайки бариерите, пред които е изправена граничната зона.

Въз основа на данните в годишните доклади за напредъка по проектите може да се направи извод, че въздействието на изпълнение Програмата върху околната среда е положително. Следва да се подчертае, че подобен извод, а именно за положителния принос на Програмата е направен и в цитираната по-горе *Междинна оценка на Програмата*.